

как принты, цвета и текстуры, чтобы передать свою историю. Эти элементы могут быть символическими и рассказывать о конкретных событиях или эмоциях, создавая целостный визуальный нарратив.

5. Диалог с аудиторией – концепция «трансляции личной истории через костюм» подразумевает взаимодействие с аудиторией. Каждый зритель или покупатель может увидеть в коллекции что-то свое, интерпретируя ее в контексте своей жизни и опыта, что создает диалог между дизайнером и потребителем.

Концепция «трансляция личной истории через костюм» подчеркивает, что мода – это не только средство удовлетворения эстетических потребностей, но и способ передачи глубоких и личных историй. Одежда становится средством коммуникации, которое может объединять людей, вызывая эмоции и создавая понимание на более глубоком уровне. Данная концепция открывает новые горизонты для дизайнеров и потребителей, позволяя им исследовать и выражать свою индивидуальность и уникальный жизненный опыт, а также безопасно интерпретировать культурные смыслы в костюме [4].

Таким образом, кросс-культурные интерпретации в дизайне костюма представляют собой богатый и многогранный аспект современного модного мира. Они способствуют созданию уникальных коллекций, обогащая моду новыми идеями и формами. Однако важно помнить о необходимости уважительного подхода к культурным традициям, чтобы избежать культурной апроприации и способствовать взаимопониманию между культурами. Дальнейшие исследования в этой области могут помочь выявить новые тренды и подходы, способствующие гармоничному сосуществованию различных культур в мире моды.

Список использованных источников

1. Конституция Республики Беларусь [Электронный ресурс] <https://pravo.by/pravovaya-informatsiya/normativnye-dokumenty/konstitutsiya-respubliki-belarus/>. Дата доступа: 15.03.2025.
2. Культурная апроприация [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Культурная_апроприация. Дата доступа: 15.03.2025.
3. Захарчук, Н. С. Стилизация мотивов народного костюма Беларуси как критерий успеха молодого дизайнера / Н. С. Захарчук, С. Н. Минин, Л. В. Попковская // Материалы докладов 55-й Международной научно-технической конференции преподавателей и студентов : в 2 т., Витебск, 27 апреля 2022 года. Том 2. – Витебск: Витебский государственный технологический университет, 2022. – С. 61–63. – EDN EQABWY.
4. Захарчук, Н. С. Авторская коллекция как система художественных образов / Н. С. Захарчук, Л. В. Попковская // Молодые ученые – развитию Национальной технологической инициативы (ПОИСК). – 2024. – № 1. – С. 839–841. – EDN ABINPA.

УДК 001:94(476)

ІВАН ВОСІПАВІЧ ЯРКОЎСКІ – ВЫДАТНЫ ВУЧОНЫ І ПРЫРОДАЗНАЎЦА

Хаданёнак В. М., к.г.н., дац.

*Віцебскі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт,
г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь*

Рэферат. У артыкуле разглядаецца пакручасты жыццёвы шлях, творчыя набыткі і інжынерныя дасягненні выбітнага беларускага вучонага І. В. Яркоўскага. Асабліва ўвага надаецца ўкараненню яго навуковай спадчыны ў тэхналагічныя інавацыі пачатку XXI стагоддзя.

Ключавыя словы: практычная механіка, метэаралогія, светлавы эфір, ротарная паравая машына, эфект “Яркоўскага”, астраномія, астэроіды, фонд садзейнічання вынаходніцкай дзейнасці.

Іван Восіпавіч Яркоўскі нарадзіўся 12 траўня 1844 г. у невялічкім мястэчку Асвея Дрысенскага павета Віцебскай губерні (цяпер Верхнядзвінскі раён Віцебскай вобласці). Яркоўскія належалі да старажытнага шляхецкага роду Корсакаў, вядомага на беларускіх землях ажно з другой паловы XIV стагоддзя. Бацька Івана Восіпавіча працаваў хатнім лекарам у графа Шадурскага. Івану не было і трох гадоў, калі Восіп Яркоўскі раптоўна

памёр. Церпячы крайнюю нястачу, амаль без сродкаў на годнае існаванне, сям'я Яркоўскіх вымушана была тэрмінова пераехаць ў Маскву. Маці Івана змагла ўладкавацца на працу толькі гувернанткай [1, с. 91].

Пачатковую адукацыю Іван Восіпавіч атрымаў у каталіцкай парафіяльнай школе, якая доўгі час функцыянавала пры касцёле святых апосталаў Пятра і Паўла. Затым у 1862 г. ён паспяхова скончыў маскоўскі Александрыйскі сіроцкі кадэцкі корпус. З ранняга дзяцінства Іван Восіпавіч выяўляў неардынарныя здольнасці ў матэматыцы і механіцы: яшчэ ў кадэцкім корпусе ён вынайшаў далямер, за што атрымаў ад Вялікага князя Міхаіла Мікалаевіча залаты гадзіннік.

Пасля заканчэння сіроцкага кадэцкага корпуса, І. В. Яркоўскі быў адпраўлены прапаршчыкам артылерыі на Каўказ, дзе праслужыў шэсць гадоў з 1862 па 1868 г. [2, с. 62]. У 1968 г. Іван Восіпавіч едзе ў Пецярбург і паступае ў тэхналагічны інстытут. Пад час вучобы ён вымушана перабіваеца выпадковымі заробкамі і часовымі падпрацоўкамі, кштатту вынаходніцтва праектаў, а таксама выдае табліцу множання да 1000, якая на той час пры адсутнасці вылічальных лінеек і іншых механічных прыбораў была вельмі зручнай пры правядзенні разнастайных вылічэнняў.

У 1872 г. І. В. Яркоўскі блісуча абараняе дысертцыю “Праект машыны для водазабеспячэння і тэрэтычнае даследаванне механізму”, за што атрымлівае званне інжынера-тэхнолага і камандзіроўку за мяжу на год. Праект машыны і тэрэтычныя разлікі яе вузлоў былі надзіва простымі і арыгінальнымі. Пабраўшыся ў ліпені 1872 г. шлюбам з Аленай Аляксандраўнай Шандзікоўскай, ён з жонкай з'язджае за мяжу, каб падрабязна азнаёміцца з механічнымі заводамі Германіі, Бельгіі і Францыі.

У 1873 г. Іван Восіпавіч вяртаецца ў Пецярбург і паступае на службу ў аддзяленне Маскоўска-Берасцейскай чыгункі, спачатку ў Менск – на пасаду майстара зборкі, затым пераводзіцца ў Смаленск начальнікам дэпо, а ў 1876 г. – у Маскву – ужо начальнікам вагонных майстэрняў.

Зрабіўшы нямала карысных вынаходніцтваў і новаўвядзенняў па тэхнічнай частцы, І. В. Яркоўскі вылучыўся ў актыўныя члены Імператарскага рускага тэхнічнага таварыства Пецярбурга, дзе кіраваў секцыяй механікі і зрабіў шмат цікавых паведамленняў. Таксама ён займаўся арганізацыяй выстаў і конкурсаў, наладжваннем працы эксперыментальных майстэрняў, хадайніцтвам перад урадам для развіцця прамысловасці на аснове тэхналагічных іннавацый.

У 1887 г. для таго, каб растлумачыць сусветнае прыцягненне, Іван Восіпавіч прапанаваў “Кінетычную гіпотэзу”, скарыстаўшы потым яе палажэнні для аналізу фізіка-хімічных і метэаралагічных з'яў. Сукупнасць высноў звязана ў адно цэлае асноўнай ідэяй, падаецца ў выглядзе філасофскага спалучэння разрозненых навуковых ідэй, выказаных у дачыненні да розных з'яў прыроды. Летам 1888 г. праца “Сусветнае прыцягненне як вынік утварэння важкай матэрыі ўнутры нябесных целаў: Кінетычная гіпотэза” з'явілася ў друку спачатку на французскай мове, а ў 1899 г. у пашыраным і дапоўненым выглядзе – на рускай. Таксама Іван Восіпавіч актыўна займаўся пытаннямі паветраплавання – у 1889 г. правёў грунтоўныя эксперыментальныя выпрабаванні апорнай шрубы. Упершыню ў свеце І. В. Яркоўскі апісаў, як эфір ператвараецца ў важнае рэчыва.

У асяродку тэхнічнай інтэлігенцыі І. В. Яркоўскі стаў вядомы як аўтар праекта машыны для водазабеспячэння заводаў і горада, канструкцыі печаў для спальвання арганічных адкідаў. Ён прапанаваў нафтавае паліва для зварачнай печы і распрацаваў пераўтваральнік арыгінальнай канструкцыі. Для параўнання змазачнага масла І. В. Яркоўскі сканструяваў асобы прыбор, на якім праводзіў шматлікія вопыты, вывучаючы супраціў паветра руху крылаў.

І. В. Яркоўскі працаваў у Маскоўскім аддзяленні Імператарскага рускага тэхнічнага таварыства, быў абраны сябрам Імператарскага таварыства аматараў этнаграфіі і антрапалогіі, Расійскага фізіка-хімічнага таварыства, Расійскага геаграфічнага таварыства і іншых, таксама заснаваў Таварыства тэхнолагаў у Пецярбурзе.

У 1983 г., пад час падарожжа ў Злучаныя Штаты Амерыкі, на сусветную выставу ў Чыкага, І. В. Яркоўскаму давялося сустрэцца з акіянскай стыхіяй, і ён пачынае ствараць мадэль “хваляхода”. Ён меў сур'ёзны намер выкарыстаць хваляход для пераўтварэння энэргіі хваляў у электрычную энэргію.

З найбольш выдатных вынаходніцтваў І. В. Яркоўскага асобна вылучаецца адмысловая ротарная паравая машына, якая была запатэнтавана, але якую ён не паспеў прымяніць на справе.

У 1894 г. Іван Восіпавіч пакідае службу на чыгунцы і пераязджае ў Пецярбург кіраўніком Неўскага механічнага завода, а апошнія пяць гадоў правёў у правінцыі – у мястэчке Дзяцкава Арлоўскай губерні, дзе працаваў памочнікам кіраўніка заводамі Мальцаўскага акцыянернага таварыства.

У 1900 г. Іван Восіпавіч зрабіў адкрыццё, названае “Эфект Яркойскага” альбо (YORP – эфект). Вынікі эксперымента дазволілі растлумачыць загадкавую асаблівасць астероіда Апола, адкрытага ў 1862 г. “Эфект Яркойскага” быў эксперыментальна падцверджаны ў 2003 г. групай аўтарытэтных амерыканскіх навукоўцаў пад кіраўніцтвам Стывена Чэслі і Стывена Остра (Лабараторыя рэактыўнага руху, NASA) пры дапамозе радыётэлескопа Арэсіба, размешчанага ў Пуэрта-Рыка.

“Эфект Яркойскага” тлумачыць загадкавыя паводзіны астероідаў і можа знайсці прымяненне для абароны Зямлі ад касмічнай небяспекі. Назіранні паказваюць, што для астероідаў дыяметрам больш за 125 кіламетраў крывая размеркавання хуткасцяў вярчэння адпавядае размеркаванню Максвэла. Ён таксама тлумачыць адносна невялікую колькасць малых астероідаў асіметрычнай формы, а таксама існаванне невялікіх шчыльных падвойных сістэм астероідаў, якія круцяцца вакол агульнага цэнтра мас, якія не могуць быць патлумачаны толькі як вынік узаемных сутыкненняў астероідаў.

Увесну 1901 г. І. В. Яркойскі сур’ёзна захварэў і ўрачы паслалі яго лячыцца за мяжу. Некалькі месяцаў ён правёў у Верысгофене (Баварыя), а затым у кастрычніку яго перавезлі ў Гейдэльберг, дзе Іван Восіпавіч памёр ад саркомы 9 студзеня 1902 г. і быў пахаваны на мясцовых могілках.

Іван Восіпавіч Яркойскі з’яўляецца аўтарам вялікай колькасці навуковых публікацый. Сярод іх асабліва вылучаюцца наступныя: “Плотность светового эфира и оказываемое им сопротивление движению”, “Строение материи и молекулярные силы”, “Увлечение математическими теориями в современной науке”, “Всемирное тяготение как следствие образования весомой материи внутри небесных тел: Кинетическая гипотеза и вытекающие из неё следствия в области физики, химии, геологии, метеорологии и космогонии”, “Новый взгляд на причины метеорологических явлений”, “Машина для водоснабжения и исследование устройства её механизма”. Пасля яго смерці быў створаны фонд садзейнічання вынаходніцкай дзейнасці імя Івана Яркойскага. Справу Івана Восіпавіча паспяхова працягнулі яго сыны Вітольд і Уладзіслаў.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Сурдин, В. Г. Эффект инженера Яркового / В. Г. Сурдин // Природа. – М., 2004. – № 11. – С. 91–96.
2. Нейман, В. Б. Иван Осипович Яковский / В. Б. Нейман [и др.] // Земля и Вселенная. – М., 1965. – № 4. – С. 62–64.

УДК 336.743:004.9

ДРОБЛЕНИЕ КРИПТОВАЛЮТ – ЗАКОННО?

Ермаченко А. И., студ., Остапишина Л. О., ст. преп.

*Витебский государственный технологический университет,
г. Витебск, Республика Беларусь*

Реферат. В этой статье рассмотрены правовые аспекты криптовалютного дробления путем анализа существующих нормативных актов для Республики Беларусь. С быстрым развитием цифровых технологий криптовалюты стали неотъемлемой частью мировой финансовой системы. Дробление криптовалют, процесс разделения крупных денежных сумм на более мелкие, вызывает множество вопросов о его законности и правовых последствиях.

Ключавыя словы: криптовалюта, дробление, юридические аспекты.

Чтобы рассмотреть законность дробления криптовалют, сначала необходимо определиться с понятием криптовалюты.

Криптовалюта – это цифровая или виртуальная валюта, использующая криптографию для обеспечения безопасности транзакций и контроля создания новых единиц. В отличие от